

Natxo Tarrés:

“Irehom es un espai on validar i experimentar el canvi de paradigma”

En Natxo Tarrés és conegut sobretot com a integrant del grup musical Gossos, encara que les seves inquietuds van molt més enllà del món de la música. Des de fa gairebé 10 anys impulsa, junt amb un grup ampli de persones, el projecte Irehom, Institut de Recerca Holístic de Montserrat que, entre altres, experimenta amb materials de bioconstrucció i s'ha obert al món de la permacultura. Hem anat a visitar-lo perquè ens parli de la feina que hi fan i també de la seva perspectiva del món i de la vida.

TEXT: ALBA GROS. IMATGES: ISABEL VILLENA.

Estem fent l'entrevista a la masia Casassaies, on des de fa anys hi creix el projecte Irehom. Ens l'expliques breument?

Irehom surt d'una necessitat personal que, per sort, és compartida amb altres persones amb qui ja havia fet camí. Teníem necessitat de crear una escola de vida que servís per viure amb més coherència amb allò que sentíem. Irehom es un espai on validar i experimentar el canvi de paradigma, entenent que venim de models que per nosaltres són caducs. Ens hem d'obrir de mires i revisar amb què estem ficats, i ho volíem fer molt des de la pràctica. Poder tenir una masia en runes, una

terra gairebé abandonada des de feia cent anys, era una excusa per treballar la resta de coses: treballar mirades, inspirar-nos per conèixer altres visions, aprendre allò que sentim que és més coherent, i també tenir un espai on poguéssim aprendre a generar projectes amb altres persones, és a dir, treballar la comunitat, la cooperació.

Vivencialment, què ha representat per tu?

No és un projecte finalista en si mateix, no hi ha un objectiu final, i per tant al que li dono més valor és el procés, les vivències que he tingut l'oportunitat de viure. És un procés que passa per desaprendre i després aprendre. Durant aquests últims 10 anys, com que moltes coses que volem revisar passen per estar atents a altres mirades, conèixer, tastar... sense Irehom hauria estat difícil arribar-hi sota aquesta mirada holística. He après de bioconstrucció, d'energia, de dinàmiques grupals... I també com sostenir-me jo en tot això.

Les dinàmiques grupals ens costen; sorgeixen projectes comunitaris agroecològics, però no sempre funcionen i es mantenen. Com es fa?

Jo em vaig acabar formant com a facilitador grupal. És un àmbit on estirem d'allò que sabem i d'allò que ja hem vist al nostre entorn, i tots bevem de les mateixes fonts. Si no hi ha prou models d'èxit és perquè tots treballem amb unes eines que ja no funcionen. En el camp de la facilitació de grups no tenim prou eines, esperem que una assemblea ens ho arregli tot i no és possible. El que ens passa és que no treballem prou bé els àmbits del grup, ens quedem amb la part mental, destinem zero temps a la gestió emocional i molt poc també a la connexió grupal: jugar, divertir-nos... que és el que fa que les persones tinguin ganes d'estar juntes. Quan això no es dona, la gent es desgasta, acabem assumint rols que després no sabem com treure'ns de sobre, ens costa generar el recanvi o la rotació i acabem anant a models molt piramidals que depenen de lideratges. Per tant, hi ha altres àmbits de diàleg que no són els mentals que ens ajuden a connectar; la connexió té més a veure en l'àmbit espiritual, transcendent: no sabem què hi fem aquí però hi

01, 02 i 03. En Natxo Tarrés en diferents espais de la finca Casassaies, on hi ha la seu d'Irehom.

estem bé, ens sentim un grup i li donem valor i el cuidem, no només penquem, també celebrem, convidem a la gent...

Així, quins consells donaries a qui volgués iniciar un projecte comunitari?
Crec que no podem resoldre-ho tot al mateix lloc. Hi ha d'haver una part mental molt important. Sense cap mena de vergonya diria: fixem-nos com treballen les grans multinacionals i les grans empreses. Potser no ens agrada el que fan

“Una de les coses que hem de fer en els espais de natura és observar, callar i escoltar”

però aconseguen els seus objectius. Tenen molt clar la seva visió, missió, objectius, línies estratègiques. Hi ha un itinerari que tothom ha de tenir clar. Ha d'haver-hi una base de gestió pragmàtica i tothom ha de tenir clar quina és la finalitat del projecte i tenir-lo delimitat per no generar frustracions i desequilibris. En aquesta gestió cal incloure eines vàlides: reunions ben preparades, facilitar per torns la participació, rotació de feines... Però també hem de tenir cura de nosaltres; hi ha persones que no són líders ni experts, però pensen a portar unes pastetes, a posar una floreta... I en el fons crearem vincles i és fàcil que es teixixin altres coses.

Jo havia participat en un hort comunitari on l'objectiu era la producció, però també anàvem a sopar junts, els fills compartien joguines, jugaven junts... tot això tenia un valor intangible i, malgrat que no vam arribar als objectius que ens havíem marcat, pel camí van aparèixer coses que van compensar.

Tornant a la terra: la masia i la finca estan a la vall d'Artigues. Com heu pensat de revitalitzar aquesta àrea de boscos i camps?

El primer any que vam arribar va ser d'observació. Vam convidar especialistes en diferents matèries per conèixer el seu punt de vista i un d'ells ens va preguntar: “Cal fer alguna cosa? Potser està bé com està...” I és que una de les coses

que hem de fer en els espais de natura és observar, callar i escoltar, perquè ja hi ha indicadors que t'estan dient cap on hem d'anar.

Vosaltres què vau descobrir que us deia el paisatge?

Per exemple, on fer cases i on no, com dissenyar l'espai segons la pròpia orografia... hi ha un llenguatge que si estàs atent, es desperta. De seguida vam agafar el compromís de ser custodis del territori. Creiem molt en la simbiosi home-natura, és a dir, la natura en estat salvatge està perfecta però si està en bona simbiosi amb els humans, és una millora recíproca. Entenem que hem d'intervenir, però tenint en compte que ens està dient. I sempre amb un sentit desinteressat: si s'acaba, s'acaba. És un espai d'aprenentatge. Els boscos i els camps no entenen d'amos.

I finalment, quina intervenció heu fet a la vall?

Hem creat un pla estratègic de desenvolupament. Les persones que visquem aquí, en la mesura que la resta de veïns vulguin, ens agradaria responsabilitzar-nos de tot això: no crear residus, reciclar l'aigua, fer-la servir conscientment per poder-la tornar a la terra, fer una bona gestió forestal, decidir quines activitats tenen sentit aquí i quines no.

I els veïns com us han respost?

Doncs molt bé, és clar que som molt pòquets. Ara volem crear el segell Ramats de Foc aquí al Bages, amb la Fundació Pau Costa. Hem fet un conveni amb la Diputació de Barcelona, hem col·laborat amb la redacció del projecte del Parc

Rural de Montserrat, perquè ens han agafat com a referents. També hem presentat un projecte a l'Agència Catalana de l'Aigua perquè volem crear una sèrie d'assuts i basses d'aigua per poder aturar l'aigua quan baixen torrencades, poder potenciar el bosc de ribera i fer deveses. Ens sentim amb capacitat de proposar, d'intervenir, de ser un agent més que sota el model que podem practicar aquí es pugui exportar a tants llocs com sigui possible, amb la base de la permacultura com a receptacle i aprofitant qualsevol mirada que ens pugui ser útil.

Quantes hectàrees gestioneu i què en feu dels camps?

Ara gestionem 120 hectàrees perquè a les 35 de Casassaies i hem de sumar les que ens ha cedit la finca veïna perquè portem nosaltres. Gairebé quatre hectàrees són de conreu. Si aconseguíssim anar juntes totes les finques de la vall, en tindriem unes 20.

Per nosaltres, establir sinergies és el més normal. Per exemple, hem fet tractes amb una finca que toca la vall perquè les seves vaques ens pasturin els boscos i perquè facin el seu farratge en els nostres camps a canvi de sembrar-nos una hectàrea de cereal. Hem fet espelta i darrerament kamut®. Això ens ha portat a fer un tracte amb un forner: vam comprar un molí perquè ell molgués aquest kamut i cada setmana ens fes el pa per al grup.

Continueu restaurant espais?

Ara estem creant un refugi de pau en una casa veïna que ens ha cedit una part. El que intentem és posar en contacte les persones amb la natura.

I com es fa això?

A través del silenci, del bon menjar, d'estar al bosc... és que no cal fer gaire cosa més. És no FER, és més SER. A Casassaies hem restaurat les barraques de vinya i les hem convertit en cel·les per fer retirs, amb el seu llit, la seva estufa, la seva finestreta i porteta, però amb la mateixa arquitectura. La idea és que qui vulgui pugui fer estades al bosc, amb un psicòleg que pot fer els acompanyaments.

A tu, tota aquesta part espiritual sempre t'ha atret oi?

Sí perquè l'entenc com menjar, dormir, jugar... Quan parlo d'espiritualitat no parlo d'un corrent en concret. Per mi espiritualitat i interioritat és toquen, és transcendència però bàsicament té a veure en anar endins.

Ara tothom viu de cara enfora?

Sí, i hi ha d'haver un equilibri perquè moltes vegades acabes cercant a fora necessitats que són internes. Si hi ha una emergència climàtica, que hi és, també hi ha una emergència de parar. Des que he apartat el grup Gossos em puc dedicar a oferir retirs de silenci, música i interioritat. Bàsicament és oferir un espai perquè la gent pari. Quan pares la ment, quan la poses al seu lloc, apareix una altra veu interna que et diu cap on has d'anar i el que necessites. Per mi, la natura és espiritual.

En agroecologia es diu que un projecte ha de ser econòmicament, socialment i mediambientalment sostenible. Li falta incorporar aquesta part espiritual?

Sí, absolutament, li falta aquesta pota, que farà que la gent que està treballant, que no és fàcil, interiorment estiguin equilibrats, estiguin bé.

Segurament és més difícil quan un està atabalat pensant que li han de quadrar els números, que no pot perdre la collita pel mal temps, que ha de sembrar quan toca, etc.

Perquè no ens donem el temps necessari d'escolta. Un avantatge de parar és que pots revisar quines són les teves necessitats vertaderes, autèntiques. Quan una persona té cobertes les seves necessitats bàsiques ha de cobrir-ne una que sovint oblidem: "I jo què vull? On em sento bé? On em realitzo? Quins són els meus talents?" Això ho hauries de saber. I quan tens aquestes necessitats cobertes, tens energia per llevar-te i fer el que has de fer. Perquè no és que et toqui fer tal cosa o tal altra, és que ho vols fer. I aquí canvia tot.

I a tu què t'alimenta l'esperit?

Suposo que té a veure en intentar fer el que és correcte i gaudir cada moment del que em dona la vida.

Fer el correcte?

Si jo faig una cosa que no és coherent amb mi, em debilito. No vol dir no equivocar-se, perquè normalment en l'equivocació hi ha l'aprenentatge. Parlo de fer coses que em ressonin, no coses que m'estiguin obligant a fer. A mi m'ajuda molt estar

“Hi ha d’haver un equilibri perquè moltes vegades acabes cercant a fora necessitats que són internes”

amb altres persones, que em fan de mirall, tot i que també necessito el meu espai de solitud.

Tu vas portar l'àmbit de cultura del Pla de Valors de Catalunya. Ens ho expliques una mica?

Es pot consultar a pladevalors.cat. Són 22 àmbits de la societat analitzats, gairebé 500 pàgines. Bàsicament és un repte de com podríem treballar amb transversalitat, que ni la majoria de governs ni la majoria de persones saben fer. Va servir per constatar científicament -perquè si no ho fem així sembla que no és prou vàlid- que no tenim gaire futur si seguim aquest camí. Per això parlem de la necessitat de canviar a nous paradigmes.

Una de les coses que va fer el Pla de Valors de Catalunya -personalment aquest nom no m'agrada- va ser definir quina ha de ser la funció d'un govern: ha de treballar pel bé de les persones i del planeta, en simbiosi en el mateix grau d'importància. El Govern de Catalunya, que era qui ho havia encarregat, en el seu dia ho va posar en un calaix i es va quedar allí.

Com t'agradaria que fos el nostre sistema alimentari quan els teus fills siguin grans?

Que mengessin del territori, de proximitat. La proximitat donaria moltes sinergies perquè faria que la gent cuidés el món rural, tinguéssim el paisatge que ens agrada... Passen amics que em diuen que l'aliment ecològic és molt car. Ja, però on gastes els diners, com prioritzes el món que vols veure? I aquí m'agafo a la frase de Gandhi: "Sigues el món que vols veure". 🌱